

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ ЗА ФАХОМ «ПЕДІАТРІЯ» І «ДИТЯЧА НЕВРОЛОГІЯ»

Проф. І. Б. Даценко, доц. В. М. Савво, доц. Т. О. Філонова

Харківська медична академія післядипломної освіти

Визначено базові напрямки удосконалення освіти й чинники забезпечення її якості. Подано власний досвід традиційних та використання сучасних методів оволодіння теоретичними та практичними знаннями.

Ключові слова: післядипломна освіта, теоретичні, практичні навички, фахова компетентність лікаря.

ОПТИМИЗАЦИЯ ПРОЦЕССА ПОСЛЕДИПЛОМНОГО ОБРАЗОВАНИЯ ВРАЧЕЙ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ПЕДИАТРИЯ» И «ДЕТСКАЯ НЕВРОЛОГИЯ»

Проф. И. Б. Даценко, доц. В. М. Савво,
доц. Т. А. Филонова

Определены базовые направления усовершенствования образования и факторы обеспечения их качества. Представлен собственный опыт традиционных и использование современных методов овладения теоретическими и практическими знаниями.

Ключевые слова: последипломное образование, теоретические, практические навыки, компетентность врача-специалиста.

OPTIMIZATION OF POSTGRADUATE EDUCATION PROCESS FOR A SPECIALTY «PEDIATRICS» AND «PEDIATRIC NEUROLOGY»

I. B. Datsenko, V. M. Savvo,
T. O. Filonova

The basic directions of improvement of education and factors to ensure its quality have been defined. Own experience of using traditional and modern methods of mastering the theoretical and practical knowledge was presented.

Key words: postgraduate education, theoretical and practical skills, expertise medical specialist.

Концептуально обґрунтованим та ефективним підходом у сфері вдосконалення післядипломної освіти лікарів є інтегративний напрямок розвитку системи навчання й оволодіння теоретичними та практичними навичками. Тільки інтегративний підхід у проведенні післядипломного навчання може забезпечити достатній рівень фахової компетентності лікаря та лікаря-інтерна.

Післядипломна професійна освіта поступово вдосконалюється і перебуває під пильною увагою керівництва академії. Кафедра педіатрії та дитячої неврології, разом із комплексним навчально-тематичним планом, виконує вибіркові (елективні) замовлення закладів охорони здоров'я на підготовку лікарів за спеціальністю в галузі педіатрії та дитячої неврології за різною тематикою. Насамперед це стосується напрямків, які є найактуальнішими та найнеобхіднішими. До них належать цикли тематичного вдосконалення: «Сучасні питання педіатрії», «Патологія дітей раннього віку», «Сучасна кардіоревматологія дитячого віку», «Клінічна та нейрофізіологічна діагностика захворювань нервової системи у дітей», «Пароксизмальні стани епілептичного та іншого генезу у дітей», «Вибрані питання дитячої неврології», передатестаційні цикли за фахом «Педіатрія», «Дитяча кардіоревматологія», «Дитяча неврологія», спеціалізація за фахом «Педіатрія», «Дитяча кардіоревматологія», «Дитяча неврологія», стажування з педіатрії, дитячої кардіоревматології та дитячої неврології.

Післядипломну освіту нині створюють на підставі єдності теоретичного і практичного курсів. Інтегративний підхід у структурі післядипломної освіти використання методів як традиційного, так і інтерактивного навчання значно більше сприяє набуттю й поглибленню знань і навичок із метою підвищення кваліфікації лікарів, ніж заходи стандартного викладання. Комплекс сучасних вимог до забезпечення якісного навчального процесу, як теоретичного курсу, так і практичних навичок, має складатися з двох важливих напрямків:

- забезпечення якісного оволодіння практичними навичками;
- забезпечення якісного рівня викладання теоретичного курсу за фахом.

Забезпечення проведення якісної практичної підготовки з оволодінням практичними навичками можливе в умовах клінічних базових лікувальних закладів. Така організація спільної праці створює умови комплексно розв'язувати всі питання лікувально-організаційного плану і насамперед подання клінічного та навчально-методичного матеріалів слухачам не лише в умовах стаціонару, а й в амбулаторно-поліклінічних відділеннях.

Згідно з цим, однією із клінічних баз кафедри педіатрії і дитячої неврології ХМАПО, на якій відбувається післядипломна підготовка інтернів і лікарів за спеціальністю «Педіатрія» і «Дитяча кардіоревматологія», є міська дитяча клінічна лікарня № 24, яка має

у своєму складі три відділення: для дітей раннього віку (40 ліжок), для дітей старшого віку (40 ліжок) і міське кардіоревматологічне відділення (40 ліжок). Лікарня забезпечена умовами для проведення комплексного обстеження і лікування дітей із використанням сучасних технологій. У структурі лікарні: рентгенологічне відділення, кабінет ультразвукової діагностики. Суттєву допомогу в поліпшенні навчального процесу, оволодінні практичними навичками надають викладачі кафедр, які володіють діагностичними методами: УЗД, добового холтерівського моніторингу ЕКГ, реоенцефалографії та реовазографії. Слід зазначити, що всі викладачі кафедр мають вищу категорію лікаря-спеціаліста, в тому числі за фахом «Педіатрія», «Дитяча кардіоревматологія», «Дитяча гастроентерологія», «Ультразвукова діагностика». Це створює можливість проводити навчальний процес і навчання за всіма розділами педіатрії та забезпечувати оволодіння практичними навичками, дає простір для глибокого диференційно-діагностичного мислення, правильно здійснювати тактику лікування.

Велике значення має наявність ще однієї клінічної педіатричної бази дитячого відділення Дорожньої клінічної лікарні ст. «Харків» Південної залізниці на 40 ліжок із якісним оснащенням і забезпеченням.

Важливою ланкою навчання слухачів є праця в умовах амбулаторно-поліклінічної служби, яка представлена дитячою поліклінікою № 23 із денним стаціонаром, де розташовано міський Центр раннього втручання на 30 ліжок. Поліклініка має сучасно обладнану аудиторію, навчальні кімнати, кабінети вузьких спеціалістів, оснащена лабораторною службою, сучасною діагностичною апаратурою.

Одним із важливих етапів розвитку кафедри є об'єднання кафедри педіатрії і дитячої неврології. Така реорганізація сприяє концептуально-логічному вивченню педіатричної соматичної патології з позиції її порушення інтегративно-регуляторних центральних і автономних механізмів нервової системи. А закономірності й особливості дитячого віку необхідно враховувати в діагностиці і лікуванні захворювань нервової системи у дітей, що впливає на неврологічну компетенцію лікаря-спеціаліста.

Неврологічна тематика проведення навчання дитячих неврологів, педіатрів і сімейних лікарів достатньо широка. З цих позицій складно переоцінити значення міської дитячої лікарні № 5 (центр реабілітації дітей із неврологічною патологією) на 210 ліжок, три неврологічних відділення — 150 ліжок, психіатричне відділення для здійснення повноцінного процесу навчання лікарів-неврологів педіатричного профілю.

Вивчати питання перинатальної неврології дає змогу наявність у структурі клінічних баз кафедри КЗОЗ міського перинатального центра м. Харкова, який має відділення реанімації, відділення для виходження дітей з ураженням ЦНС і відділення патології новонароджених.

Лікарі-слухачі мають можливість набути навичок роботи й оцінки тяжкості стану новонароджених

різного строку гестації, ознайомитися з сучасними методами доплерографічного ультразвукового моніторингу тяжкості ураження нервової системи новонароджених і дітей раннього віку. У відділенні для дітей із патологією ЦНС слухачі ознайомлюються з сучасними методами не лише виходження, а й реабілітації пацієнтів з ураженням ЦНС.

Наявність багатопрофільного стаціонару та поліклініки, які обладнані на рівні сучасного лікувально-діагностичного процесу, є основною умовою якості надання практичних знань і навичок.

Другим напрямком інтегративного підходу в підвищенні якості післядипломної освіти лікарів є забезпечення певного рівня викладання теоретичного курсу за фахом. Тому є вчасним і відповідним сучасним вимогам до якості післядипломної освіти використання в педагогічному процесі на кафедрі таких інноваційних методик навчання, як лекції та семінари з використанням мультимедійної демонстрації, семінари-тренінги, семінари-дискусії, семінари у вигляді ділової гри, реферативні конференції-семінари, лекції та семінари з застосуванням перегляду відеоматеріалів.

Для самостійної роботи слухачі використовують електронні навчальні посібники, що розроблені співробітниками кафедри. Одним із напрямків самостійної роботи й оцінювання рівня засвоєння теоретичних знань є розв'язання тестових завдань. Набори тестових завдань (для визначення вихідного рівня знань та підсумкового контролю) розроблено для більшості розділів навчально-тематичних планів для формування здатності слухачів до самостійної діяльності та прийняття самостійних професійних рішень.

Особливого значення надають проведенню тематичних реферативних конференцій-семінарів із розбором та ретельним обговоренням складних клінічних випадків, які готують і проводять сумісно слухачі і викладачі. Такий методологічний підхід стимулює творчу активність лікарів, створює можливість слухачам оцінити та обміркувати власні знання та досвід.

Ураховуючи сучасні вимоги медичної освіти до інтерактивного навчання, проведення таких конференцій реалізує один із таких видів педагогічного процесу — навчання на основі практики.

Принципово важливим ми вважаємо на тлі викладання основних розділів за фахом показати курсантам клінічні розробки й основні досягнення кафедри в галузі педіатричної та неврологічної науки, відповідно до чого кафедра знайомить слухачів з основними напрямками наукових розробок кафедри.

Сучасний рівень викладання згідно з вимогами Болонського процесу здебільшого визначається наявністю відповідних клінічних баз, які оснащені сучасним обладнанням і які мають достатню кількість хворих різного профілю. Процес викладання має включати інноваційні методи навчання. Обов'язковим моментом викладання є ознайомлення слухачів із науковими розробками кафедри. Такий інтегративний підхід підвищить ефективність процесу проведення післядипломної медичної освіти.